

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٩٦٨٦٧

دانشگاه باقر العلوم (ع)

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی

عنوان :

امنیت و قومیت در آفریقا

با تاکید بر ثبات در سه کشور اسلامی

(سودان "کنگو" ساحل عاج)

استاد راهنما :

جناب دکتر محمد ستوده آرانی

استاد مشاور :

جناب دکتر نجف لک زایی

دانشجو :

لسن سوادگو

۱۳۸۷

اطلاعات بزرگ

۱۳۸۸ / ۴ / ۶

۹۶۸۶۷

صورت جلسه دفاع از پایان نامه تحصیلی

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از الطاف حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه آقای / خانم سن سوادگو دانشجوی رشته علوم سیاسی، گرایش اندیشه سیاسی در مقطع کارشناسی ارشد تحت عنوان: امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات در سه کشور اسلامی (سودان، کنگو و ساحل عاج) در تاریخ ۸۷/۱۰/۲۵ با حضور هیأت داوران دانشگاه باقر العلوم (ع) برگزار گردید. نظر هیأت داوران به شرح زیر اعلام می گردد.

○ غیر قابل قبول

○ دفاع مجدد

عالی

قبول با امتیاز

نمره ۱۹

امضاء

رتبه علمی

نام و نام خانوادگی

اعضای هیأت داوران

۱- استاد راهنما

دکتر محمد ستوده

۲- استاد مشاور (۱)

دکتر نجف لک زایی

۳- استاد مشاور (۲)

دکتر محمد تقی آل غفور

۴- استاد داور

دکتر محمد علی حسینی زاده

۵- نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی

نام و امضای

مدیر امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی

احسانی

نام و امضای

کارشناس امور پایان نامه ها

توضیح: با توجه به آیین نامه پایان نامه های دانشگاه امتیاز پایان نامه ها به شرح زیر مشخص می گردد.

الف) کارشناسی	ب) کارشناسی ارشد
۱- نمره ۱۸ الی ۲۰ عالی	۱- نمره ۱۸ الی ۲۰ عالی
۲- نمره ۱۶ الی ۱۷/۹۹ بسیار خوب	۲- نمره ۱۶ الی ۱۷/۹۹ بسیار خوب
۳- نمره ۱۴ الی ۱۵/۹۹ خوب	۳- نمره ۱۴ الی ۱۵/۹۹ خوب
۴- نمره ۱۰ الی ۱۳/۹۹ قابل قبول	۴- نمره ۱۲ الی ۱۳/۹۹ قابل قبول
۵- نمره کمتر از ۱۰ غیر قابل قبول	۵- نمره کمتر از ۱۲ غیر قابل قبول

محاسبه میانگین ارزشیابی هیأت داوران توسط نماینده شورای پژوهشی انجام می گیرد.

تقدیر و تشکر

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر ستوده که با رهنمودهای ارزشمند خود در تدوین این پایان نامه صادقانه و خالصانه کمک نمودند- همچنین از زحمات بی شائبه جناب آقای دکتر لک زایی، نهایت تشکر و قدردانی می نمایم.

لازم است از مسئولین پر تلاش و دلسوز دانشگاه باقر العلوم (ع) صمیمانه تقدیر و تشکر می نمایم. در پایان از دوستان عزیزم ، هارون ویدراوغو فرد که دوستانه مرا در انجام این پژوهش یاری رساندند، و دوستان دیگر که در طول مدت تحصیل تشویق نمودند، تشکر و قدردانی می نمایم.

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی و مطالعه یکی از مسائل محوری سه کشور اسلامی در آفریقا (سودان، کنگو، ساحل عاج) یعنی مسئله امنیت و رابطه آن با قومیت می پردازد. در این رساله بیان شد که اساساً مطالعه تاریخ کهن آفریقا نشان می دهد که قومیت گرائی در آن مطرح نبوده است و ظهور این پدیده در ارتباط با حضور استعمارگران و قدرتهای مداخله گر خارجی در آفریقا می باشد، به عبارت دیگر: قومیت گرای همواره بعنوان یک ابزار در دست قدرتهای استعماری برای تحقق بخشیدن به اهداف استعماری بوده است، بنابر این همیشه منازعات و جنگهای داخلی آفریقا متأثر از سیاستهای قدرتهای خارجی می باشد.

همچنین مشخص شد که با توجه به نظریه وحدت در کثرت تمایزات و تفاوتهای قومی قابل حذف نیستند ولی قابل کنترل و مدیریت هستند، گرچه اقوام سه کشور مورد بحث از تمایزات و تفاوتهایی برخوردارند اما ظرفیتهای زیادی برای زیست مشترک و تعریف امنیت مشترک دارا می باشند. همچنین ناامنی در آفریقا و دخالتهای قدرتهای بزرگ مورد بحث قرار گرفته است، در این رساله توضیح داده شده است که میان ناامنی در آفریقا و دخالت قدرتهای بزرگ رابطه ای زیاد می باشد. و با دخالت آنها جنگهای داخلی آفریقا روز به روز زیاد تر می شود.

در پایان به ظرفیتهای و زمینه های مشترک بین اقوام اشاره شده است، در اینجا فرهنگ ملی و فرهنگ اسلامی و استقلال خواهی مورد بحث قرار گرفته است، این سه عنصر می توانند برای همکاری و زندگی مسالمت آمیز بین اقوام کمک کنند.

فهرست مطالب

۱	طرح تحقیق
۱	بیان مسأله
۲	علت انتخاب موضوع
۲	سابقه پژوهش:
۲	سؤال اصلی:
۳	فرضیه های پژوهش:
۳	مفاهیم و متغیرها:
۳	سوالات فرعی پژوهش:
۴	پیش فرض های پژوهش:
۴	اهداف پژوهش:
۴	روش گردآوری اطلاعات و دادهها:
۴	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها:
۵	سازماندهی پژوهش:
۶	فصل اول:
۶	کلیات و چارچوب نظری
۷	کلیات:

فهرست مطالب ج

۱- امنیت در کشورهای جهان سومی ۷

الف: بعد اقتصادی ۷

ب: بعد فرهنگی ۹

ج: بعد نظامی ۱۰

۲- قومیت: ۱۱

الف - قومیت وناسیونالیسم ۱۴

ب - قومیت و جنگ بین دولتها ۱۵

ج- قومیت و رویکرد امنیت ملی ۱۶

چارچوب نظری: ۱۸

۱- قومیت یک پدیده کهن یا پدیده ای ابزاری؟ ۱۸

۲- نظریه های بسیج قومی ۲۴

الف - نظریه رقابت بر سر منابع: ۲۵

ب- نظریه استعمار داخلی ۲۶

ج- نظریه گزینش عقلانی: ۲۶

د- نظریه رقابت نخبگان: ۲۷

ه- دولت و قومیت ۲۸

و- بین المللی شدن قومیت و کشمکش قومی: ۲۹

۳- مدیریت تنوعات قومی ۳۰

۱ - مدل وحدت در کثرت ۳۰

(۱)- مفروضات الگوی وحدت در کثرت ۳۱

فهرست مطالب	د
(۲) - اجزاء و مؤلفه های سیاست وحدت در کثرت	۳۳
(الف): بعد فرهنگی	۳۳
(ب) بعد سیاسی	۳۴
(ج) بعد اقتصادی	۳۵
الگوی مدیریت در مدل وحدت در کثرت	۳۵
دستاوردهای نظری	۳۷
فصل دوم:	۳۸
زمینه های تاریخی، اقتصادی، فرهنگی کشورهای، سودان، کنگو، ساحل عاج	۳۸
۱- زمینه های تاریخی، اقتصادی و فرهنگی سودان	۳۹
الف- سابقه تاریخی، جغرافیایی و سیاسی سودان	۳۹
ب- اوضاع اقتصادی سودان	۴۳
ج- فرهنگ	۴۷
(۱) اقوام در سودان	۴۷
(۲) هویت اسلامی	۵۰
۲- زمینه های تاریخی اقتصادی و فرهنگی کنگو	۵۵
الف - سابقه تاریخی	۵۵
ب - وضعیت اقتصادی	۵۷
(۱) نمایی از وضعیت اقتصادی کنگو در زمان موبوتو سه سه کو	۵۷
(۲) وضعیت اقتصادی کنگو بعد از پیروزی لوران دزیره کابیلا	۵۹

ج - وضعیت فرهنگی ۶۱

_____ (۱) تاریخچه رشد ادیان و مذاهب ۶۱

_____ (۲) اسلام ۶۲

_____ (۳) اقوام و نژادها ۶۳

_____ (۴) زبان و خط ۶۵

_____ ۳- زمینه های تاریخی، اقتصادی، فرهنگی ساحل عاج ۶۶

_____ الف : سابقه تاریخی ساحل عاج ۶۶

ب - وضعیت اقتصادی ۷۱

_____ (۱) نظام اقتصادی ۷۲

_____ (۲) ویژگیهای اقتصاد: ۷۲

_____ (۳) تنوع پایه های اقتصادی: ۷۳

_____ معادن: ۷۴

_____ صنایع: ۷۶

_____ کشاورزی: ۷۷

ج- فرهنگ ۸۰

_____ (۱)- اقوام و نژادها و روابط آنها ۸۰

_____ (۲) زبان و خط و تحولات آنها در طول تاریخ ۸۲

_____ (۳) اسلام ۸۲

_____ (۴) مسیحیت ۸۴

_____ (۵) سایر مذاهب ۸۵

فهرست مطالب و

۸۵ (۶) نفوذ ادیان و مذاهب

۸۸ فصل سوم:

۸۹ منازعات قومی و ناامنی در آفریقا {سودان، کنگو، ساحل عاج}

۹۰ ۱- مسأله منازعه و جنگ در آفریقا

۹۳ ۲- قبیله گرایی ، منازعه و ناامنی در آفریقا

۹۹ ۳- قدرتهای بزرگ و منازعات قومی و ناامنی در آفریقا

۱۰۵ الف- ساختاری اداری نظام استعماری

۱۰۶ ب - اعمال مدیریت انگلیسی و فرانسوی با روش غیر مستقیم

۱۰۶ ج - مسئله امنیت مال و جان مردم

۱۰۶ د- توزیع ناعادلانه ثروت

۱۰۷ ۴- مداخله قدرتهای بزرگ پس از جنگ سرد

۱۰۷ الف- جنگ داخلی در کنگو و دخالت آمریکا

۱۱۰ ب- مسأله جنوب سودان و مداخله آمریکا

۱۱۰ (۱) جنوب سودان و مردم آن

۱۱۱ (۲) آغاز جنگ در جنوب

۱۱۲ (۳) حکومتهای سودان و مسأله جنوب

۱۱۵ ج- مسئله دارفور سودان

۱۱۵ (۱) دارفور و مردم آن

۱۱۵ (۲) علل جنگ دارفور

۱۱۶ (۳) جنبشهای اصلی در دارفور

فهرست مطالب ز

۵- دولتهای فردی و دست نشانده در آفریقا (کنگو، سودان، ساحل عاج)..... ۱۱۸

۱- دولت وابسته و دست نشانده در ساحل عاج (۱۹۶۰-۱۹۹۳)..... ۱۲۳

۲- دولت (غارتگر) و دست نشانده موبوتودر کنگو (کنگو) (۱۹۶۵-۱۹۹۷)..... ۱۳۰

فصل چهارم:..... ۱۴۶

ظرفیتهای ایجاد امنیت در اقوام کشورهای (سودان، کنگو، ساحل عاج)..... ۱۴۶

۱- ظرفیتهای سطح فرهنگی..... ۱۴۷

الف- فرهنگ آفریقائی..... ۱۴۷

ب- مذهب..... ۱۵۱

ج- فرهنگ اسلامی..... ۱۵۴

___ (۱) اصل تسامح و تساهل در فرهنگ اسلامی و کار برد آن در تنشهای قومی..... ۱۵۴

___ (۲) جایگاه تساهل و تسامح در فرهنگ اسلامی..... ۱۵۵

___ (۳) روحیه جهان شمولی اسلام..... ۱۵۹

___ (۴) عدالت و تسامح..... ۱۶۱

___ (۵) انسان دوستی در اسلام..... ۱۶۳

۲- ظرفیتهای سطح سیاسی..... ۱۶۴

___ الف - استعمار زدایی و استقلال خواهی در آفریقا..... ۱۶۴

___ ب : ناسیونالیسم آفریقایی و ویژگیهای آن:..... ۱۶۷

۳- ظرفیتهای سطح اقتصادی..... ۱۶۸

___ الف- عدالت اقتصادی و تعدیل ثروت در اسلام..... ۱۶۸

- _____ (۱) - دیدگاه سوسیالیسم ۱۶۸
- _____ (۲) - دیدگاه سرمایه داری ۱۶۹
- _____ (۳) - دیدگاه اسلام ۱۷۰
- _____ راهکارهای تحقق عدالت اقتصادی در اسلام ۱۷۱
- _____ ۵- تعدیل ثروت در اسلام ۱۷۲
- _____ یک - کار و فعالیت : ۱۷۲
- _____ دوم : محترم شمردن مالکیت خصوصی ۱۷۳
- _____ سه - محدودیت در مالکیت ۱۷۳
- _____ چهار - تقدیم مصالح جامعه بر منافع فرد ۱۷۳
- _____ پنجم - ارتباط اقتصاد با اخلاق ۱۷۴
- _____ ششم - رفع کامل فقر از جامعه ۱۷۴
- _____ خاتمه : نتیجه گیری ۱۷۶
- _____ فهرست منابع: ۱۷۸

طرح تحقیق

بیان مسأله

آفریقا با سرزمین وسیع بالغ بر ۱۳۱ ۵۳۶ ۳۱ کیلو متر مربع و با جمعیت بالغ ۷۲۳ ۵۶۶ ۰۰۰ و با ۵۳ کشور از اهمیت ویژه برخوردار است، بزرگترین کشور از نظر وسعت سرزمین سودان است، و بزرگترین کشور از نظر جمعیت نیجریه است، این قاره یکی از کهن ترین قارهاست، دارای فرهنگ غنی و تمدنهای هزاران سال، و با قومیت‌های گوناگون و متعدد می باشد.

استعمارگران در نیمه دوم قرن بیستم آفریقا را تا حدی ترک نموده ولی با آثار سلبی و زیان آور آن همچنان باقی است، و در حال حاضر همچنان شاهد ناامنی و بی ثباتی در آفریقا، بویژه منازعات مسلحانه قومی شامل برخورد گروه های قومی با یکدیگر، و با دولت مرکزی است که با حمایت قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای، که خود تهدید جدی علیه صلح و امنیت منطقه ای و بین المللی به شمار می رود، همراه می شود.

شناخت اهداف و منافع بازیگران مداخله گر از مهم ترین لایه های تحلیلی و مطالعاتی در درک بحرانهای منطقه ای ناشی از گسترش و تعمیق منازعات مسلحانه قومی است، نقض حقوق بشر، پاکسازی قومی، کشتار جمعی، تبعیض قومی، مهاجرت و کوچ اجباری، ناپایداری مرزها، فروپاشی دولت و حاکمیت ملی و سرزمینی از آثار و پیامدهای منازعات مسلحانه قومی به شمار می رود.

منازعاتی که بیشتر در جوامع تکه تکه شده با دولت ضعیف و فاقد اقتدار و یا در جوامع اقتدار طلب، جوامع فاقد توازن قومی به لحاظ بحران هویت و یا در جوامع با حاکمیت اقلیتهای قومی فاقد قدرت به همراه مداخلات بازیگران منطقه ای و حتی فرامنطقه ای به وقوع می پیوندد. از سوی دیگر در تاریخ

امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور اسلامی (سودان - کنگو - ساحل عاج) ۲

افریقا همواره میان امنیت و قومیت رابطه برقرار می گردد و تلاش می شود تا ناامنی در افریقا به تنازعات قومی نسبت داده شود. در این رساله رابطه میان امنیت و قومیت بررسی می شود و این رابطه در سه کشور سودان - کنگو - ساحل عاج مطالعه می شود تا نسبت و رابطه میان امنیت و قومیت مشخص گردد.

علت انتخاب موضوع

امنیت یکی از مسائل محوری همه کشورها از جمله کشورهای آفریقائی است، اما ما شاهد این

هستیم که در آفریقا بی ثباتی و ناامنی وجود دارد، مطالعه زمینه و علل ناامنی در آفریقا بویژه در سه کشور سودان، کنگو، ساحل عاج می تواند به فهم این مسأله و راهکارهای دست یابی به امنیت کمک نماید.

سابقه پژوهش:

در رابطه با بحث قومیت و امنیت بصورت خاص منبع مستقلی وجود ندارد ولی در کتابهای مانند: مقدمه ای بر سیاست و حکومت در آفریقا نوشته آقای الکس تامسون، و کتاب آفریقا که بصورت مجموعه مقالات است در باره منازعات قومی در آفریقا جمع شده است. ولی این منابع رابطه امنیت و قومیت را با توجه به ظرفیتهای مثبت آن مورد بحث قرار نداده است.

سؤال اصلی:

باتوجه به تنوعات قومی در آفریقا (سودان، کنگو، ساحل عاج) ظرفیتهای تأمین ثبات و امنیت چیست و علت اصلی ناامنی و بی ثباتی در این کشورها چه می باشد؟

امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور اسلامی (سودان - کنگو - ساحل عاج) ۳

فرضیه پژوهش:

اقوام سه کشور سودان، کنگو، ساحل عاج با وجود تنوعات قومی دارای ظرفیتهای متعدد قومی جهت همکاری و ایجاد امنیت می باشد، در سطح فرهنگی شامل باورها و ارزشهای ملی و اسلامی، و در سطح سیاسی شامل استقلال خواهی در مقابل هر نوع استعمار، و در سطح اقتصادی توزیع عادلانه ثروت و محرومیت زدای از مناطق می باشد، و علت ناامنی ناشی از سیاستهای داخلی و نفوذ قدرتهای بزرگ خارجی و استعماری می باشد.

مفاهیم و متغیرها:

متغیر مستقل: سیاستهای قدرتهای خارجی و دولتهای دست نشانده.

متغیر وابسته: ایجاد بی ثباتی و ناامنی

قومیت عبارت است از: آگاهی مشترک از ریشه ها و سنت های یکسان را دربرمی گیرد.

امنیت عبارت است از: هنجارهای اساسی جامعه و فقدان آن و تهدیدات فیزیکی به تمامیت ارضی کشور.

سؤالات فرعی پژوهش:

۱- ظرفیتهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی ایجاد امنیت در میان اقوام کشورهای سودان، کنگو، ساحل

عاج کدام است؟

۲- علل ناامنی و تشدید منازعات قومی در سه کشورهای سودان، کنگو، و ساحل عاج چیست؟

امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور اسلامی (سودان - کنگو - ساحل عاج) ۴

پیش فرض های پژوهش:

امنیت یکی از مسائل حیاتی همه اقوام است.

امنیت برای توسعه هر کشوری ضروری است.

اهداف پژوهش:

شناسایی ظرفیتها و زمینههای مشترک اقوام آفریقایی درسه کشور سودان، کنگو و ساحل عاج برای همکاری و ایجاد امنیت و تلاش برای خروج از وضعیت بی ثبات می باشد. مطالعه و بررسی علل ناامنی در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور سودان، کنگو، ساحل عاج می باشد، تا از طریق آن می توان بر امکانات و فرصتهای همزیستی مسالمت آمیز اقوام با توجه به آموزهای مشترک اقوام و تعلیمات اسلامی پی برد.

روش تحقیق: توصیفی - تحلیلی

روش گردآوری اطلاعات و دادهها:

بصورت کتابخانه ای و از طریق اینترنت.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها:

پژوهش براساس نظریه های بسیج قومی و نظریه وحدت در کثرت انجام می شود.

امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور اسلامی (سودان - کنگو - ساحل عاج) ۵

سازماندهی پژوهش:

رساله حاضر از یک مقدمه و چهار فصل تشکیل می شود، در مقدمه طرح تحقیق بیان می شود،

و در فصل اول چارچوب نظری بحث می گردد. در فصل دوم آشنایی با سه کشور سودان و کنگو

و ساحل عاج مطرح می شود.

در فصل سوم علل نامنی در میان اقوام در سه کشور بررسی می گردد.

در فصل چهارم ظرفیتهای برقراری امنیت در اقوام آفریقا و بویژه سه کشور سودان، کنگو، ساحل عاج

بحث می شود.

در پایان رساله نتیجه گیری می شود.

فصل اول :

کلیات و چارچوب نظری

کلیات:

۱- امنیت در کشورهای جهان سومی

الف: بعد اقتصادی

با توجه به این که کشورهای آفریقایی از کشورهای جهان سومی محسوب می شوند این بحث می تواند در مورد کشورهای آفریقایی صدق کند.

مسائل حوزه اقتصادی می تواند باعث ناامنی گردد، زمانی که بخوبی اقتصاد مدیریت نشود.

برای این منظور شاید نتوان اثری بهتر از کتاب «اقتصاد سیاسی روابط بین المللی» به قلم رابرت گیلین سراغ گرفت که از منظری واقع گرایانه به بررسی این بعد امنیتی همت گمارده است.

آن چه وی در این اثر مورد توجه قرار داده وجه وحدت بخشی ملاحظات اقتصادی است که

بر واگرایی ذاتی روابط بین المللی که عموماً دولت ها را به سوی استقلال و عملکرد مستقل رهنمون

می شود- فایق آمده و این ملاحظه می تواند تأثیر امنیتی مثبتی برای کشورهای جهان سوم در پی

داشته باشد.

«رونالد روگوسکی» نیز با تأمل در همین بعد است که نشان می دهد چگونه می تواند با تغییر

زمینه و توان اقتصادی به تقویت یا تضمین یک واحد سیاسی نایل آید. به همین ترتیب می توان به

دیدگاه «دیوید بالدوین» اشاره داشت که از نقش ابزاری نهادهای اقتصادی برای اعمال نفوذ بر دیگر

کشورها و تحصیل اهداف امنیتی که به طور متعارف از طریق جنگ به دست یافت، عدم توجه به این

امنیت و قومیت در آفریقا با تاکید بر ثبات سه کشور اسلامی (سودان - کنگو - ساحل عاج) ۸

ایده منجر به بروز درگیری های متعدد در کشورهای جهان سوم شده، درگیری هایی که در ضرورت آن محل تردید است.

بسیاری از کشورهای جهان سوم استراتژی متفاوت با آن چه آمد را پیشه ساخته اند و از طریق هزینه کردن توان مندی های اقتصادی خود در بخش نظامی، سعی در قدرت مند نمودن خود و سپس تحصیل هدفشان به وسیله «زور» دارند.^۱

«نیکول بال» در «اقتصاد و استراتژی در جهان سوم» این استراتژی غیر اقتصادی را به شدت مورد نقد قرار داده و آن را عامل اصلی در ناکام ماندن سیاست های امنیتی در این کشورها ارزیابی نموده است.

آخرین نکته ای که در این جا باید به آن اشاره داشت به تلاش تعداد اندکی از کشورهای جهان سومی برای تقویت جایگاه اقتصادی کشورهای شان در شبکه اقتصادی جهانی با کمک گرفتن از سازمان های مالی - اقتصادی چون صندوق بین المللی پول، مربوط می شود.

«کارولین توماس» در «جستجوی امنیت: جهان سوم در روابط بین الملل» ضمن بررسی این استراتژی - اگرچه آن را مثبت ارزیابی می نماید - تأکید دارد که نبود یک استراتژی منظم برای بهره مندی از این کمکها و هدر ندادن آنها و از طرفی عدم توانایی این دولت ها در اتخاذ روش هایی که از نفوذ بی رویه سازمان های بین المللی در امور داخلی شان جلوگیری نماید، معمولاً منجر به بروز نارضایتی در میان مردم و در نهایت به شکست انجامیدن این استراتژی می شود، و در نتیجه ناامنی و بی ثباتی در کشور بوجود می آید.

^۱ - اصغر افتخاری - مراحل بنیان دین اندیشه در مطالعات امنیت ملی - تهران : پژوهشکده مطالعات راهبردی ص ۲۵۷